

Αντώνης Τριφύλλης

Πολωνία και Ουγγαρία, ιστορίες θαμμένες σε τάφους

«Η Ιστορία γράφεται από τους νικητές»
Ναπολέον Βοναπάρτης

Σε λίγες ημέρες η Πολωνία θα εκλέξει τον νέο πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ο σημερινός πρόεδρος Αντρέι Ντούντα εκπροσωπεί το κόμμα Τάξη και Νόμος, το οποίο κυβερνά με ισχυρή πλειοψηφία από το 2015. Όμως εδώ και λίγες εβδομάδες οι δύο αντίπαλοί του, Τζασκόφσκι και Καλίνσκι, φαίνεται να κερδίζουν τη μάχη στον δεύτερο γύρο. Και οι δύο προέρχονται από τη φιλελεύθερη φιλοευρωπαϊκή Δεξιά υπό τον Ντόναλντ Τουσκ, πρωθυπουργό την περίοδο των μεγάλων αλλαγών. Μια τέτοια εξέλιξη θα είναι ένα πρώτο αλλά ουσιαστικό ρήγμα στη σημερινή εξουσία. Η «αγωνία» του διεθνούς αντιευρωπαϊκού παράγοντα εκφράστηκε με την πρόκληση του σημερινού προέδρου από τον κ. Τραμπ τέσσερις ημέρες πριν από τον πρώτο γύρο των προεδρικών εκλογών!

Για δύο χώρες στα ανατολικά σύνορα της Ευρώπης, την Ουγγαρία και την Πολωνία, η Ε. Επιτροπή και το Κοινοβούλιο έχουν ανοίξει τις διαδικασίες του άρθρου 7 της Συνθήκης της ΕΕ. Το άρθρο αυτό ενεργοποιείται όταν υπάρχει παραβίαση των αρχών του κράτους δικαίου, και πιο συγκεκριμένα η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης. Τα θεμέλια του ευρωπαϊκού οικοδομήμα-

τος συνοψίζονται σε δύο λέξεις: «φιλελεύθερη δημοκρατία». Τόσο η Πολωνία όσο και η Ουγγαρία βρίσκονται σε ανοιχτό πόλεμο με τα όργανα της Ένωσης, μεταξύ των οποίων το Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης, οι περιορισμοί στα κόμματα της αντιπολίτευσης, η εκπαιδευτική πολιτική, τα ΜΜΕ και η διαχείριση των κοινοτικών προγραμμάτων βρίσκονται στο μικροσκόπιο της Επιτροπής.

Ο κ. Ορμπαν προσβέβει μια διαφορετική αρχή. Την illiberal democracy – ανελεύθερη δημοκρατία –, που σημαίνει εκλογές μεν, αλλά ως κέλυφος. Ταυτόχρονα και οι δύο χώρες στηρίζουν την οικονομία τους σε μεγάλο βαθμό στην επιτυχημένη εμπορική πολιτική της Ένωσης. Την ενιαία αγορά και τη δίδυμη πολιτική της, τα διαρθρωτικά ταμεία.

Στην πρόσφατη ριζοσπαστική πρόταση της Επιτροπής και του αναγεννημένου γαλλο-γερμανικού άξονα, στην ημερήσια διάταξη υπήρχε και η απόφαση της Επιτροπής να ανοίξει και πάλι τον Σεπτέμβριο το θέμα της υπό όρους διάθεσης ευρωπαϊκών κονδυλίων για τις δύο χώρες. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να εφαρμόσουν τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, διαφορετικά θα μπορούσε να παγώσει η οικονομική βοήθεια. Κι αυτή τη φορά τα πράγματα θα είναι σοβαρά. Η Ευρώπη μπήκε σε έναν δρόμο περισσότερης ευρωπαϊκής αλληλεγγύης, ως αποτέλεσμα της υγειονομικής κρίσης, του εμπορικού

πολέμου και της απορρύθμισης των θεσμών ισορροπίας του μεταπολεμικού συστήματος.

Η εκλογική δύναμη των δύο οφείλεται κατά κύριο λόγο στην οικονομική πολιτική «λίγα στους μη έχοντες και πολλά σε λίγους» και την κοινωνική πολιτική. Φυσικά με κοιντικά κονδύλια.

Για να καταλάβουμε λίγο καλύτερα γιατί οι κυβερνήσεις ακολουθούν την ίδια πολιτική αλλά και τις μεγάλες διαφορές που τις χωρίζουν, αξίζει να θυμηθούμε την πρόσφατη ιστορία των δύο ευρωπαϊκών χωρών από τον πόλεμο και μετά.

Η Ουγγαρία μετά το τέλος του πολέμου υπέστη μεγάλη εδαφική συρρίκνωση. Οι ουγγρικής καταγωγής πολίτες σε γειτονικές χώρες υπολογίζονται σε 3,5 εκατομμύρια. Ήταν η τιμωρία της συμμετοχής με τους ναζί στον πόλεμο στο ρωσικό μέτωπο στο πλευρό του Χίτλερ. Τα σοβιετικά στρατεύματα απελευθέρωσαν τη χώρα και επέβαλαν κομμουνιστικό καθεστώς. Μετά την πτώση του Τείχους, ως ελεύθερη χώρα προσχώρησε στην Ευρωπαϊκή Ένωση και από το 2010 κυβερνάει ο κ.

Ορμπαν. Η Δύση δέχτηκε με ικανοποίηση την εκλογή του, μια και ήταν ένας από τους σκληρούς αντιπάλους της σοβιετικής εξουσίας και υποστηρικτής της φιλελεύθερης οικονομίας. Ποιες ήταν άραγε οι αιτίες που έστρεψαν το καθεστώς στην πολιτική που ασκεί έκτοτε; Ο ένας λόγος είναι η διατήρηση της εξουσίας και η μετατόπιση του Ορμπαν σε εθνικιστικές-λαϊκιστικές πολιτικές. Ο άλλος πρέπει να είναι ο αναθεωρητισμός. Δηλαδή η έμμεση αμφισβήτηση των αποφάσεων του διαμελισμού της χώρας μετά την ήττα. Πρόσφατα ο κ. Ορμπαν πρόσφερε τη δυνατότητα διπλού διαβατηρίου σε όσους ουγγρικής καταγωγής πολίτες ζουν στην Ουκρανία. Για τη Ρωσία ήταν ακόμη μια χειρονομία στήριξης στις ούτως ή άλλως θερμές σχέσεις των δύο χωρών.

Τελείως διαφορετική είναι η πορεία της Πολωνίας. Τα κύρια χαρακτηριστικά της πολυεθνικής χώρας είναι η συνεχής αλλαγή των συνόρων της και οι σταθερές αξίες της Καθολικής Εκκλησίας. Είναι αμέτρητες οι φορές του διαμελισμού της και η εχθρική αντιμετώπιση της κυριαρχίας στην

1. ΠΟΛΩΝΙΑ ΚΑΙ ΟΥΓΓΑΡΙΑ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΘΑΜΜΕΝΕΣ ΣΕ ΤΑΦΟΥΣ

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 28/06/2020 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 28/06/2020

Σελίδα: 27

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: REUTERS/BERNARDETT SZABO

Ο Βίκτορ Ορμπαν πρεσβεύει την ανελεύθερη δημοκρατία, που σημαίνει εκλογές μεν, αλλά ως κέλυφος

δημοσιότητα ανατριχιαστικά έγγραφα με υπογραφές του Στάλιν και του Μπέρια. Ο τάφος με τους εκτελεσμένους αξιωματικούς στο δάσος του Κατίν ανακαλύφθηκε από τους Γερμανούς. Ο Γκέμπελς γνώριζε ότι οι εκτελέσεις δεν έγιναν από τα SS, και αξιοποίησε επικοινωνιακά το «έρημα» κατά των ρώσων συμμάχων του. Λίγο μετά η λυκοφιλία έληξε με την επιχείρηση «Μπαρμπαρόσα». Την εισβολή στη Ρωσία. Από τη σύντομη αυτή περιγραφή γεγονότων είναι εύλογο ότι η Πολωνία, προδομένη και εγκαταλειμμένη από τη Δύση και την Ανατολή, έχει ένα αίσθημα δυσπιστίας. Που εντάθηκε μετά την πτώση του αεροσκάφους με τον τότε πρόεδρο Καζίνσκι και τη συνοδεία του. Η πολιτική και στρατιωτική ηγεσία μετέβαινε – τι σύμπτωση – στο Κατίν για να αποδώσει φόρο τιμής στους εκτελεσμένους. Εκτοτε ο αδελφός του κυριαρχεί στην πολιτική σκηνή πυροδοτώντας τη μνήμη των Πολωνών.

Ενωση προτεσταντικής ηθικής. Ας δούμε όμως την τραγική ιστορία που σφράγισε τη σημερινή της θέση στον χάρτη από τον πόλεμο και μετά.

Το όραμα του Χίτλερ ήταν η απόκτηση ζωτικού χώρου – Lebensraum. Εκεί σχεδίαζε να εγκαταστήσει γερμανούς αγρότες για τις ανάγκες επισιτισμού και της εθνικής καθαρότητας του χιλιόχρονου Ράιχ. Η αναπάντεχη συμφωνία Στάλιν - Χίτλερ (Σύμφωνο Ρίπεντορφ - Μολότοφ) το 1939 οδήγησε στον διαμελισμό της Πολωνίας. Πολλοί Πολωνοί δέχτηκαν με ανακούφιση την παρουσία των σοβιετικών στρατευμάτων. Όμως ούτε στους Σοβιετικούς είχαν εμπιστοσύνη. Ωστόσο πίστευαν ότι μετά τον πόλεμο θα αποκτούσαν την ελευθερία τους. Ο σχεδιασμός του Στάλιν ήταν διαφορετικός.

Ενα γεγονός που έμεινε βαθιά ριζωμένο στην εθνική συνείδηση των Πολωνών είναι η σφαγή του Κατίν. Την είδαμε σε φιλμ του Αντρέι Βάιντα και την αλήθεια τη μάθαμε το 2010, όταν ο Πούτιν αποδέχτηκε την ευθύνη για την εξόντωση χιλιάδων αξιωματικών και διανοουμένων δίνοντας στη

Βλέπουμε λοιπόν δύο χώρες, η μία «φιλορωσική» και η άλλη το ακριβώς αντίθετο, να συμπλέουν στην πολιτική τους απέναντι στην Ευρώπη. Ο οικονομικός εθνικισμός τους ενισχύεται από τις ΗΠΑ του κ. Τραμπ. Αλλά και οι Ρώσοι υποσκάπτουν την ευρωπαϊκή-κοινοτική λογική υποστηρίζοντας την «Ευρώπη των Εθνών». Δηλαδή την αφαίμαξη των πολιτικών της φιλελεύθερης δημοκρατίας που πραγματώνεται μέσα από την εκχώρηση μέρους της εθνικής κυριαρχίας των κρατών-μελών σε υπερεθνικούς φορείς που δημιούργησαν οι πατέρες της Ευρώπης για την Ειρήνη.

Η πορεία προς περισσότερη Ευρώπη είναι αναπόφευκτη. Συνεπώς οι δύο χώρες οφείλουν να συμμορφωθούν. Η άλλη εκδοχή είναι να ακολουθήσουν τον δρόμο του κ. Τζόνσον. Και μια τρίτη, μια νέα Συνθήκη μπορεί να φέρει στο προσκήνιο την Ευρώπη των ομόκεντρων κύκλων. Και τότε θα προχωρήσουν όσοι θέλουν. Και όσοι μπορούν.

Ο κ. Αντώνης Τριφύλλης είναι μέλος του ΕΣ της διαΝΕΟσις και της ΣΕ του ΕΛΙΑΜΕΠ.